

Raadsambities ten aanzien van duurzame ontwikkeling

Duurzame opgaven op het Bildt

Februari 2010

KNN

Energie, ondernemen en duurzaamheid

www.knnadvies.nl

Voorwoord

Op het Bildt zijn we als gemeenteraad actief betrokken bij ontwikkelingen binnen onze gemeente. Om hier concreet uitvoering aan te geven stellen we jaarlijks een raadsprioriteit vast. Dit is een onderwerp wat onze specifieke aandacht krijgt en waarop we richting het College een advies formuleren.

Duurzaamheid is binnen onze gemeente al enige tijd een belangrijk aandachtspunt. Een goed voorbeeld is onze benoeming tot Fair Trade Gemeente. Een ander onderdeel is ons uitstekende Milieubeleidsplan. We constateren daarmee dat er al veel gedaan wordt en daar zijn we trots op! Met deze basis hebben we een vliegende start gemaakt. Nu willen we deze basis verder gaan uitbouwen. Tot nu toe zijn onze inspanningen veelal ad hoc ingestoken. De tijd is rijp voor een gestructureerde aanpak vanuit een meer strategische insteek. We hebben geconstateerd dat gerichte keuzes noodzakelijk zijn om als gemeente optimaal duurzaam te kunnen presteren en ontwikkelen.

We doen 'duurzaam' uiteraard voor een betere wereld, maar ook om de kwaliteit van leven in onze eigen gemeente te vergroten. We zetten in op versterking van onze kwaliteiten en van onze regionale economische dynamiek. Als gemeenteraad geven we in deze brochure aan welke keuzes recht doen aan die voorwaarden en waar we de komende jaren op in willen zetten. De keuzes zijn tot stand gekomen in een discussieproces met betrokkenen en belanghebbenden in onze samenleving. We streven daarmee naar breed gedragen ontwikkelingen waar al onze inwoners, maar ook bedrijven en instellingen zich bij aan wil sluiten en voor in willen zetten, want één ding is zeker: duurzame ontwikkeling is gezamenlijke ontwikkeling!

Deze brochure is een momentopname en vormt een solide basis voor de komende jaren. Duurzame ontwikkeling is echter geen statisch geheel – denk alleen al aan alle technische ontwikkelingen – en daarmee is ook deze brochure slechts een ijkpunt. We zullen actief en in gezamenlijkheid moeten werken aan verduurzaming van de wereld en onze gemeente in het bijzonder. We hopen dat u daarin met ons meegaat!

Gemeenteraad het Bildt 2006 -2010

Sint Annaparochie
Sint Jacobiparochie

Vrouwenparochie
Stiens

 Zwarte Haan
Nieuwebildtzijl

Westhoek

Oudebildtzijl

Inhoud

Waarom duurzaam	6
Waar staat het Bildt?	8
Waar willen we naar toe?	11
De 8 Raadsspeerpunten tot 2015	20
Epiloog	22
Deelnemerslijst 2^e sessie	23

Waarom duurzaam

De meest recente klimaathit in de bioscoop heet 'The Age of Stupid'. In de film is de mensheid weggevaagd door een immense klimaatramp. De laatst overgebleven mens op aarde blik terug op hoe het zover heeft kunnen komen. Hoewel de film daarmee een erg cynisch beeld geeft van de realiteit, schetst het verhaal wel in een notedop waar het om gaat als we het over duurzaamheid hebben: de aarde leefbaar houden voor onze kinderen.

Drie trends ...

Met een wereldbevolking van een kleine 7 miljard leggen we een fors beslag op het milieu en natuurlijke hulpbronnen. Met name ons westers consumptiepatroon, met een hoog materiaal en energiegebruik, is daar debet aan. De problemen die daarmee samenhangen worden zichtbaar in drie wereldwijde trends:

1. Wetenschappelijk is er breed gedragen overeenstemming dat **klimaatverandering** veroorzaakt wordt door mensen. Emissies van CO₂ als gevolg van het verbranden van aardgas, olie en steenkool en emissies van andere zogenaamde broeikasgassen als methaan - dat veel vrijkomt bij rijstteelt en veeteelt - leiden tot verhoogde concentraties van deze gassen in de atmosfeer. Dat op zijn beurt zorgt voor stijging van de temperatuur op aarde, wat weer leidt tot allerlei weersextremen zoals toename van heftige orkanen, vaker extreme regenval of juist extreme droogte.
2. Onze consumptie van materialen en energie leidt tot **uitputting van grondstoffen**. Het meest zichtbaar wordt dat momenteel in de hoge en sterk fluctuerende energieprijzen. Zelfs nu we midden in een economische crisis zitten is de prijs van energie hoog. En er hoeft maar weinig te gebeuren (bijvoorbeeld een storm in de Golf van Mexico) om de prijzen omhoog te laten schieten.
3. We nemen met z'n allen steeds meer ruimte in beslag. Ruimte die niet meer beschikbaar is voor natuur. Er is sprake van een ongekend snelle afname van natuurlijke rijkdom. **Verlies aan biodiversiteit** noemen we dat ook wel. Hoe lang kunnen we nog genieten van gerookte paling? En hoe lang duurt het nog voordat het gebruik van hardhout leidt tot vernietiging van het laatste restje oerwoud?

... hebben gevolgen voor economie en leefbaarheid...

Deze drie trends gaan niet ongemerkt aan ons voorbij. We zien de effecten ervan terug in onze economieën en ook de leefbaarheid van onze omgeving wordt aangetast. Denk aan problemen die kunnen ontstaan in de landbouw als gevolg van klimaatverandering, aan zeespiegelstijging, aan risico's van verzilting door bodemdaling als gevolg van winning van aardgas en zout. Heel dicht bij huis merken we het ook door stijgende woonlasten als gevolg van hoge energieprijzen en door toenemende wateroverlast als gevolg van extreme regenval.

... maar bieden ook nieuwe kansen en uitdagingen!

Maar gelukkig is het niet alleen maar kommer en kwel. Nu we de problemen kennen, kunnen we er ook wat aan doen. Veranderende omstandigheden leiden tot nieuwe mogelijkheden en daarmee ook tot te verzilveren kansen!

De gemeenteraad van het Bildt gaat de uitdaging aan, doet u mee?

In deze Raadsbrochure spreken we onze duurzaamheidsambities als gemeenteraad uit. De afgelopen tijd hebben we intensief met elkaar en met burgers en organisaties uit onze gemeente van gedachten gewisseld over wat er zou moeten gebeuren. Over welke kansen er specifiek in onze gemeente zijn en over hoe we die kansen met elkaar kunnen benutten. In dat proces zijn heel wat mogelijkheden de revue gepasseerd. Omdat we niet de mogelijkheid hebben om op alle duurzaamheidsfronten even actief te zijn, hebben we keuzes moeten maken. Keuzes in wat we echt belangrijk vinden voor de komende tijd. Maar ook welke onderwerpen minder of zelfs helemaal geen aandacht krijgen, bijvoorbeeld omdat ze niet aansluiten bij sterke punten van onze gemeente.

**FAIRTRADE
HET BILD**

We hebben met elkaar ook al heel wat in gang gezet in de afgelopen tijd. Niet voor niets zijn we inmiddels millennium gemeente en een volwaardige Fair Trade gemeente (één van de enige drie in Nederland!). Daar zijn we trots op. Maar er zijn meer kansen te benutten. Wij gaan ervoor, doet u mee?

Waar staat het Bildt?

We kunnen op het Bildt uiteraard niet alle mondiale problemen oplossen. Per slot van rekening gaat het om wereldwijde problematiek. Wij zetten ons in voor oplossingen die passen bij het karakter en de schaal van het Bildt. Oplossingen die in de eerste plaats ook een bijdrage leveren aan versterking van de leefbaarheid op het Bildt en die kansen bieden voor ondernemende Bildkerts.

Energieakkoord Noord Nederland

U bent ongetwijfeld bekend met het Verdrag van Kyoto waarin diverse landen afspraken hebben gemaakt ten aanzien van klimaatverandering. In december 2009 is Kopenhagen het vervolg hierop. In navolging van deze afspraken is landelijk het programma 'Schoon en zuinig' opgesteld. Omdat in Noord Nederland klimaatverandering serieus genomen wordt en ook omdat kansen gezien worden door voorop te lopen in deze ontwikkelingen is in 2007 het EnergieAkkoord Noord Nederland opgesteld. Ook wij als gemeente hebben hier onze handtekening onder gezet. Concrete uitwerkingen van dit akkoord zijn het 100.000-voertuigenplan en het 100.000-woningenplan. De titels spreken voor zich: van beide moeten in Noord Nederland 100.000 exemplaren worden verduurzaamd, en wel voor 2015. Ook als gemeente hebben we dus iets te bewerkstelligen! De gemeenteraad wil hier graag actief op inzetten, omdat wij, net als in heel Noord Nederland, kansen zien om in onze gemeente de leefbaarheid in combinatie met ecologische kwaliteiten verder te versterken!

Karakter

Onze gemeente is in meerdere opzichten uniek. Grotendeels gewonnen op de Middellzee, leven en werken we op relatief jong land. Een gebied dat wordt gekenmerkt door een eigen cultuur en taal. Door de landwinning is een geometrische structuur van dorpen en staten ontstaan. Eén van de meest aansprekende en curieuze gevolgen daarvan is dat we in onze gemeente de langste straat van Nederland hebben.

Een gebied ook met een aantal unieke natuurlijke kenmerken zoals de ligging aan de Waddenzee, de veel geprezen rust een ruimte, een hoog aantal zonuren en een ideaal microklimaat voor hoogwaardige akkerbouw (pootgoedteelt). Door deze gunstige omstandigheden is deze sector dan ook sterk vertegenwoordigd. Samen met de veeteeltsector, de middenstand in de kernen, de recreatie- en horecagelegenheden en enkele bedrijventerreinen zoals de Wissel in Sint Annaparochie vormen ze de economische ruggegraat van onze gemeente.

Bevolking

Krimp is een veel gehoorde kreet deze dagen, zeker in de perifere regio's van Nederland. Voor onze gemeente ligt dit genuanceerd. Hoewel de toekomst altijd lastig te voorzien is, zijn de vooruitzichten op het Bildt dat het aantal inwoners in de komende jaren inderdaad licht zal dalen, maar dat het aantal huishoudens stabiel zal blijven. Concreet betekent dit licht afnemend

draagvlak ten aanzien van voorzieningen, maar ook gelijkblijvende vraag naar woonruimte. Daarmee zien we in onze gemeente met name kansen voor het versterken van de kwaliteit in de bestaande bouw.

Bezinningstraject

We weten nu waarom we eigenlijk duurzaam willen worden en waar we als gemeente staan. Maar hoe gaat de verduurzaming er wat de gemeenteraad betreft uitzien? Om deze vraag beantwoord te krijgen hebben we een tweetal sessies doorlopen, waarin we voor de verschillende thema's tot concrete denkrichtingen zijn gekomen.

Om te beginnen hebben we een brede lijst met duurzaamheidsthema's opgesteld. Deze lijst is specifiek ontwikkeld op basis van de kenmerken en mogelijkheden op het Bildt. In de twee constructieve sessies is deze lijst gereduceerd en gespecificeerd naar acht speerpunten voor onze gemeente voor de komende jaren.

In sessie 1 hebben we als gemeenteraad in een open sfeer in deelgroepen van gedachten gewisseld over een brede selectie van in totaal 12 duurzaamheidsthema's. Door middel van korte inhoudelijke introducties, discussies en het geven van cijfers hebben we onze wensen helder gekregen en een eerste selectie kunnen maken.

Burgemeester van der Werff, voorzitter van beide avonden, vatte de resultaten van de 1^e sessieavond samen als: "zet in de eerste plaats in op verduurzaming van wat je hebt". Daaraan gekoppeld lijken raadsleden veelal een belangrijke 'ontwikkelkans' te zien op het gebied van duurzame landbouw, recreatie en natuurontwikkeling.

In de 2^e sessie is stevig gebrainstormd over onze mogelijkheden binnen vier thema's die uit de 1ste sessie naar voren waren gekomen als meest kansrijk. Het ging daarbij om de volgende thema's:

- Verduurzaming bestaande bouw,
- Maatschappelijk verantwoord ondernemen,
- Duurzame landbouw, natuurontwikkeling en duurzame recreatie,
- Voorbeeldige gemeente en duurzame scholen.

Waar willen we naar toe?

In de twee sessies zijn veel bruikbare ideeën, opmerkingen en plannen over tafel gegaan. Per thema gaan we hieronder in op de hoofdlijnen en beschrijven we de richting die we op willen.

Verduurzaming bestaande bouw

Binnen de bestaande woningvoorraad worden uitstekende mogelijkheden gezien om gelijktijdig ons gemeentelijk aandeel in reductie van CO₂-uitstoot te realiseren, alsmede het wooncomfort en de woonlasten voor onze inwoners sterk te verbeteren! De keus om daar sterk op in te zetten in de komende jaren wordt dan ook breed gedragen door de raad!

Omdat we onze energie optimaal willen inzetten kiezen we als gemeenteraad specifiek voor aanpak van de particuliere woningvoorraad. Hierbij gaat het om grofweg driekwart van alle bestaande woningen; het resterend kwart is eigendom van woningcorporatie Wonen Noordwest Friesland. Voor dit kwart liggen voor de komende tien jaar reeds plannen klaar ten aanzien verbetering op het gebied van energie en comfort. In totaal staan op het Bildt ruim 4.500 woningen, waarvan dus zo'n 3.400 in particulier bezit zijn. Met name de oudere woningen, grofweg van voor 1990, zijn erg interessant.

Het *doel* is vierledig:

- broeikasgasreductie
- lastenverlichting, met name voor mensen met een kleinere beurs
- gezond en comfortbel binnenhuisklimaat
- lokale economische dynamiek

Ten aanzien van de uitvoering willen we met woningeigenaren in gesprek komen over de technische en financiële mogelijkheden. Eigenaren worden aldus objectief geïnformeerd met overtuigende argumenten om over te gaan tot aanpak van hun woning. Het streven is om voor 2015 30 % daadwerkelijk te hebben aangepakt. Dat betekent zo'n 1.000 woningen!

De onderstaande middelen zijn daarbij in beeld:

- in samenwerking met de lokale bouwkolom aanbieden van een totaalpakket: advies en uitvoering. Zowel technisch als financieel zoveel mogelijk ontzorgen van de eigenaar.
- actief bij eigenaren op huisbezoek en ze wijzen op de mogelijkheden,
- we zoeken samenwerking met corporatie daar waar mogelijk en effectief,
- eigen subsidieregeling instellen ter ondersteuning,
- we kiezen een straat of wijk waar we kunnen beginnen (bij voorkeur de lagere inkomens), de betrokkenen raken enthousiast: mond op mond reclame!

Gezond binnenklimaat

Voor de gezondheid van bewoners is een gezond binnenklimaat in de woning essentieel. Factoren als vocht, tocht, temperatuur, licht en lucht hebben alle sterke invloed op het binnenklimaat. Vooral in oudere woningen is op dit vlak vaak veel te verbeteren!

Diverse technische maatregelen zijn geschikt ten aanzien van verbetering. Vooral de combinatie van maatregelen als isolatie en ventilatie is belangrijk! Concrete mogelijkheden zijn: schilisolatie, kierdichting, een zonneboiler, zonnepanelen, een warmtepomp, lage temperatuurverwarming en een HRe-ketel.

Naast particulieren met een kleine beurs willen we ook het maatschappelijk vastgoed onder de loep nemen. Denk daarbij aan verenigingsgebouwen en andere ontmoetingsplekken. Dit zijn gebouwen met een voorbeeldfunctie waar we goed kunnen laten zien wat de mogelijkheden zijn. Deze aanpak vormt ook een onderdeel binnen het thema 'Voorbeeldige gemeente', wat verderop aan de orde komt.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen: energiek en sociaal!

We constateren dat Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) een belangrijk onderdeel vormt binnen onze Fair Trade Gemeente. We hebben zelfs twee prijswinnende duurzame ondernemingen binnen onze grenzen! Als gemeenteraad willen we ook andere bedrijven in onze gemeente stimuleren en ondersteunen bij het concretiseren van MVO. We juichen als gemeente economische dynamiek toe en zijn daarom gastvrij ten aanzien van bestaande en nieuwe bedrijvigheid. We verwachten ook wat terug en daarom vragen we ook wat zij voor de samenleving kunnen betekenen.

We hebben voor ogen MVO verder te concretiseren door in te zetten op twee sporen. Het eerste spoor is ecologisch-economisch van aard en leidt ons naar commerciële duurzame energieopwekking en -toepassing. Het tweede spoor is meer sociaal georiënteerd en specifiek gericht op de lokale bevolking.

SPOOR 1: Energieke ondernemers

We willen ondernemers motiveren om in rendabele duurzame energie te investeren. Windenergie, zeker op grote schaal, is een gevoelig onderwerp in onze gemeente. We denken daarom met name aan grootschalige zonne-energie - bijvoorbeeld op stallen en loodsen - en aan het produceren van biogas door middel van vergisting. We willen het biogas lokaal verwerken en inzetten. Door middel van een speciale leiding wordt het biogas naar een centraal punt getransporteerd alwaar het wordt opgewerkt tot aardgaskwaliteit. Dit centrale punt kan tevens het punt worden waar aardgasauto's hun tank gaan vullen! Een andere mogelijkheid is om het groene gas, zoals opgewerkt biogas ook wel wordt genoemd, op dit centrale punt in te voeren in het landelijk

aardgasnetwerk, zodat het voor huishoudelijk gebruik kan worden ingezet. Deze aanpak is vergelijkbaar met die rondom groene stroom. Er zijn vele duurzame en ook rendabele mogelijkheden waar de gemeenteraad zich graag actief achter schaaft.

Onze doelstelling hierbij is dat per 1 januari 2012 20 % van de bedrijfsenergiebehoefte in de gemeente ingevuld wordt door lokaal duurzame opgewekte energie.

De Bildtse energiemaatschappij

Om de Bildtse ondernemers te faciliteren en te ontzorgen is het oprichten van een overkoepelende energieorganisatie wellicht een interessante route: de Bildtse duurzame energiemaatschappij. Hierin zijn de betrokken ondernemers, de gemeente en ook de lokale bevolking aandeelhouder. Deze maatschappij ontzorgt door de benodigde subsidies collectief binnen te halen en ook administratieve zaken af te handelen. Bovendien kunnen behaalde winsten worden ingezet ten behoeve van innovatieve lokale projecten en vanzelfsprekend uitbreiding van de gerealiseerde capaciteit.

SPOOR 2: Sociaal betrokken ondernemers

We willen de betrokkenheid tussen lokale ondernemers en inwoners versterken. Daartoe willen we in samenwerking met onder andere de ondernemersvereniging BOOG en stichting Millenniumbedrijven inzetten op het zoveel mogelijk invullen van arbeidsplaatsen binnen de gemeente met mensen uit de eigen gemeente. De voordelen spreken voor zich: lokale sociale versterking en participatie en een mogelijke vermindering van woon-werk-verkeer! Beide instanties hebben al aangegeven zich hier actief voor in te willen zetten. Ook de gemeente zelf kan hier natuurlijk in bijdragen.

Duurzame landbouw, natuurontwikkeling en duurzame recreatie

Kwaliteit hebben we al!

Het Bildt vormt een uniek onderdeel van Fryslân. In onze gemeente is de kwaliteit van landbouw, natuur en recreatie hoog. Denk aan het karakteristieke cultuurlandschap met de bijbehorende ruimte, rust, duister en bijzondere ontstaansgeschiedenis, een wereldwijde koppositie in de pootaardappelsector, de gemeenschapszin en uiteraard de Waddenzee. Door in te zetten op doorontwikkeling van deze kwaliteiten versterken we de aantrekkelijkheid en waarde van onze leefomgeving.

Naast het versterken van onze ‘eigen’ leefomgeving vormt deze kwalitatief hoogwaardige omgeving een uitstekende basis om recreanten aan te trekken en daarmee duurzame economische dynamiek te genereren. Door te investeren in onze omgeving behouden, versterken en benutten we onze kwaliteiten. Recreatie wordt daarmee een belangrijke economische pijler!

Economische dynamiek door het ‘uitbuiten’ van onze kwaliteiten!

Ontsluiting en profilering zijn essentieel

Optimale ontsluiting is een belangrijke voorwaarde om onze kwaliteiten te kunnen benutten. De daartoe benodigde infrastructuur is voor een deel al aanwezig, maar zal ook nog verder moeten worden ontwikkeld. Het betreft niet alleen fysieke infrastructuur zoals fietspaden en vaarroutes, maar ook kennisontsluiting van bijvoorbeeld culturele en ecologische aspecten.

We hebben met al onze kwaliteiten veel munitie om onszelf naar de buitenwereld sterker te profileren. We zetten in op het etaleren van duurzame ontwikkelingen in de landbouw en natuur en profileren en gedragen ons als gastvrije gemeente.

Waar gaan wij concreet voor?

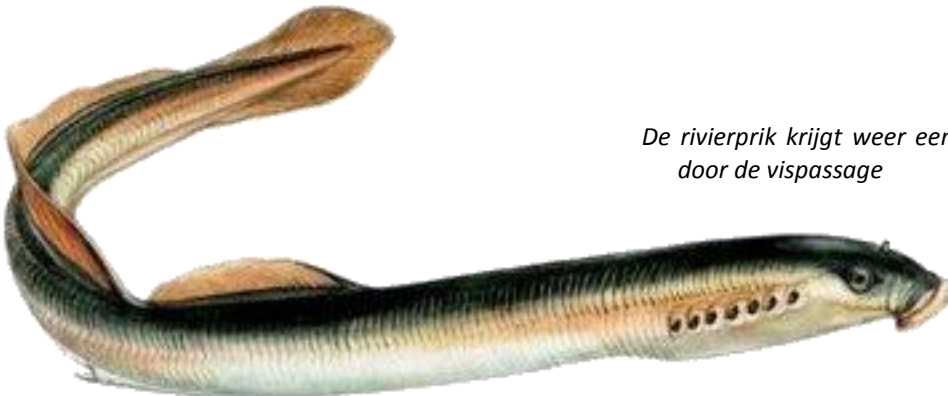
We willen onze kernkwaliteiten verder ontsluiten door middel van vaar-, fiets- en wandelinformatie-infrastructuur. We hebben als gemeente daartoe al trajecten in gang gezet zoals het ‘taheakje’ van de Bildtse dorpen aan de Elfstedenvaarroute en de ontwikkeling van een zogenaamde toeristische overstapplaats (TOP) in Oudebildtzijl. De gemeenteraad wil deze ontwikkelingen verduurzamen door nadrukkelijk de ecologische versterking – denk aan ecologische

oevers, waterbergingsgebieden en een vispassage, mogelijk zelfs in combinatie met Blue Energy*! – mee te nemen in de planvorming. Ook het inzetten op fietssnelwegen in de gemeente is een belangrijk aandachtspunt. Vanzelfsprekend ook weer aansluitend op de TOP: want alle wegen leiden naar Oudebildtzijl! Concreet denken we verder aan gebiedsherontwikkeling rondom Zwarte Haan met recreatievoorzieningen met duurzaamheid als uitgangspunt (materiaalgebruik, energievoorziening e.d.).

**Blue Energy is de naam voor energiewinning uit een verschil zoutconcentratie tussen zee- en zoetwater*

Het informeren over ecologische en cultuurhistorische waarden versterkt de recreatieve aantrekkingskracht en bevordert bovendien een duurzaam bewustzijn. Via bijvoorbeeld het Informatie- en recreatiecentrum Wad Werelderfgoed, mogelijk gehuisvest in de Westhoekskoal wordt dit mogelijk gemaakt. Ook de ontstaansgeschiedenis van het Bildt krijgt hier de verdiende aandacht. De toekomstige vispassage bij Zwarte Haan is een mooie gelegenheid om te informeren over de jaarlijkse vistrek van de aal en rivierprik! Ook overnachtingsvoorzieningen, informatie- en educatievoorzieningen en langs de routes gesitueerde horeca op basis van lokale duurzame producten. Duurzame overnachtingsvoorzieningen, horeca en een informatieve vispassage vormen een prachtige kansrijke combinatie!

Recreanten stappen in Ouwe Syl uit de boot, op de fietssnelweg naar de dijk, lopen vervolgens buitendijks naar Zwarte Haan, nemen een informatief kijkje bij de vispassage, stappen in de elektrisch aangedreven watertaxi terug naar hun boot in Ouwe Syl, alwaar ze dineren op basis van lokale ingrediënten! Ze overnachten in de haven, of voor meer comfort in logement de Wikke Klok.

De rivierprik krijgt weer een kans op het Bildt door de vispassage

Kansen voor de agrarische sector

Deze sector in het bijzonder levert een belangrijk aandeel in het aangezicht van onze gemeente. Deze sector heeft dan ook veel mogelijkheden in de verdere verduurzaming van onze gemeente, waarbij gelijktijdig de bedrijfsvoering versterkt kan worden. Door het ontwikkelen van duurzame recreatievoorzieningen als 2e tak, het inzetten op meer gesloten nutriëntenkringlopen in combinatie met precisielandbouw en het opwekken van duurzame energie, zoals toegelicht onder 'Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen' en het verder ontwikkelen van (biologische) streekproducten bewijst deze sector de gemeente en ook zichzelf een belangrijke dienst!

Voorbeeldige gemeente met duurzame scholen

Als gemeente hebben we flinke mogelijkheden wat betreft duurzaamheid. In de jaren '90 was de leus: een beter milieu begint bij jezelf. Dit gaat natuurlijk nog steeds op en geldt niet in mindere mate voor het bredere onderwerp 'duurzaamheid'. 'Als gemeente het goede voorbeeld geven' is voor ons als gemeenteraad één van de belangrijkste onderdelen van verduurzaming op het Bildt. Daarom willen we ook goed naar onze eigen gemeentelijke organisatie (blijven) kijken!

Duurzaam inkopen

Het Bildt is 1 van de 3 Nederlands gemeenten die zichzelf Fair Trade Gemeente mag noemen! Een Fair Trade gemeente levert een bijdrage aan millenniumdoel 8: eerlijke wereldhandel. De middenstand heeft een groot aandeel in het behalen van deze titel door het actief aanbieden van Fair Trade producten. Daarnaast levert ook de gemeentelijke organisatie een bijdrage door middel van duurzaam inkomen en aanbesteden. We gaan als gemeenteraad voor het verder versterken van deze ontwikkelingen. Naast de vrijwillige inzet geldt voor de gemeente al in 2010 een verplichting van 75 % duurzaam inkopen! In 2015 zal dit 100 % zijn. Dit betekent werk aan de winkel. Voor de gemeentelijke organisatie een uitdaging, voor ondernemers biedt dit uitgelezen mogelijkheden: zorg dat u duurzame producten en diensten aanbiedt en u staat vooraan in de rij bij de gemeente!

Onze doelstelling: we willen onze status als vooroplopende Fair Trade Gemeente waarmaken. Versneld naar 100 % duurzaam inkopen voor de gemeente is waar we voor gaan; indien haalbaar al in 2012!

Gezonde scholen

Een gezond binnenklimaat is een absolute voorwaarde voor goede leerprestaties. Lucht, vocht, licht en tocht zijn belangrijke elementen ten aanzien van een gezonde leer- en leefomgeving. Aandacht voor verbetering van het binnenklimaat levert ons bovendien in veel gevallen een sterk gereduceerde energierekening. Daarom gaan we inventariseren hoe onze scholen een verbeterd binnenklimaat kunnen krijgen. Vooral ventilatie en isolatie krijgen aandacht.

Naast het binnenklimaat en energieverbruik in scholen is het ook van belang dat we gedegen rekening houden met de op toekomstige behoefte in capaciteit en functie van de scholen met het

oog op trends als krimp, ontgroening en vergrijzing. We willen bewust inspelen op toekomstige wensen en benodigde capaciteiten, bijvoorbeeld door flexibel ruimtegebruik. Ook dit is een belangrijk aspect van duurzaamheid en krijgt wat de gemeenteraad betreft veel aandacht. Bovendien kan dit voordelen opleveren bij de kosten voor beheer en onderhoud.

Een specifieke kans doet zich voor bij de **nieuwbouw** van onze geplande nieuwe campus als gevolg van het samenbrengen van de middelbare scholen Ulbe van Houten en Piter Jelles. Om duurzaamheid bij nieuwbouw van scholen nog beter te benutten zoeken we ook samenwerking met andere gemeenten waar al ervaring is opgedaan. Richtingen waarin we concreet denken zijn:

- energieneutraal door isolatie, bouwmassa, warmteterugwinning en warmte-koude-opslag, toepassing warmtepomp en zonnepanelen,
- flexibel ruimtegebruik, zorgt voor blijvende functionaliteit,
- maximale inzet van duurzame materialen, zoals vegetatiedaken en hout.

Participatie

Actieve participatie van inwoners is voor de duurzame doorontwikkeling op het Bildt een absolute voorwaarde. Om onze inwoners enthousiast te krijgen en mee te nemen in het proces van duurzame ontwikkeling organiseren we evenementen en uitdagingen. Mooie mogelijkheden zijn onder andere:

- gemeentelijke nacht van de nacht (donkerste plekken van Nederland),
- prijsvraag meest duurzaam gerenoveerde sportkantine,
- klimaatstraatfeest met een prijs voor de best scorende straat,
- gemeente informeert burgers over duurzame mogelijkheden, bijvoorbeeld via website.

De 8 Raadsspeerpunten tot 2015

Samenvattend komen we als gemeenteraad met een lijst met 8 speerpunten. Deze speerpunten vormen wat ons betreft de kern van duurzame ontwikkeling op het Bildt voor de komende 5 jaar.

1. (Binnen)klimatologische aanpak van de bestaande particuliere woningvoorraad

Energiebesparing en een gezond binnenklimaat door isolatie en installaties in de bestaande particuliere woningvoorraad, te beginnen bij de smalle beursen.

Planning: in 2015 is 30 % van de particuliere voorraad onder de loep genomen en aangepakt waar haalbaar.

2. Energieke ondernemers het Bildt: productie en gebruik van duurzaam biogas en elektriciteit

We willen de bedrijfsenergiebehoefte in de gemeente invullen door lokaal duurzame opgewekte energie. Een uitstekend instrument om ondernemers hiertoe te stimuleren is de oprichting van een faciliterend Bildts energiebedrijf. Werkzaamheden kunnen zijn subsidieaanvragen, administratie, vraag en aanbod bij elkaar brengen en mogelijk ook investeringsconstructies op poten zetten.

Planning: In 2011 gaat het energiebedrijf van start. Per 1 januari 2015 wordt 20 % van de bedrijfsenergiebehoefte in de gemeente ingevuld door lokaal duurzame opgewekte energie.

3. Sociaal ondernemerschap met specifiek aandacht voor mensen in de regio

Door het actief koppelen van werknemers aan werkgevers binnen de gemeente streven we naar sociale versterking. Een projectteam bestaande uit ondernemersvereniging BOOG, stichting Millenniumbedrijven, UWV en gemeente werkt actief aan het afstemmen van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt in de regio. Het afstemmen kan bijvoorbeeld bijscholing en opleiding van werkzoekenden betreffen, expliciet gericht op de lokale vraag.

Planning: in 2011 is het projectteam operationeel en in 2012 zijn de eerste resultaten zichtbaar.

4. Toeristische Overstapplaats (TOP) Ouwe Syl duurzaam ingericht

Alle recreatiewegen leiden naar de TOP! Duurzaam ingerichte infrastructuur ter ontsluiting van de vele kernkwaliteiten in onze gemeente met als middelpunt een duurzame TOP in Ouwe Syl.

Planning: in 2012 is de duurzame TOP bereikt voor het aanbreken van het toeristisch hoogseizoen.

5. Natuurvriendelijke vaartoevers inclusief recreatiepaden en een vispassage bij Zwarte Haan

We zoeken verder naar balans tussen landschap, economie en ecologie. Een sprekend en effectief project is het naar binnen halen van zoutwatervissen als aal en zeeprrik en ze ruimte te bieden in de oevers van de Koudevaart. De ontwikkelingen gaan samen met het 'taheakje' van de Bildtse dorpen op de Elfstedenroute.

Planning: de overgang van zout naar zoet kan in 2013 door de vissen genomen worden, de herontwikkeling rondom Zwarte Haan is in 2014 gereed.

6. Gezond en leerzaam binnenklimaat in onze scholen, met een laag energieverbruik

We gaan voor optimale leeromstandigheden voor onze kinderen. Vocht, tocht, licht en CO₂ hebben daar veel invloed op. Daarom gaan we inventariseren hoe in onze scholen een verbeterd binnenklimaat kunnen realiseren. Vooral ventilatie en isolatie krijgen aandacht. Voor de mogelijk nieuwe Scholencampus gaan we voor de meest duurzame variant: gezond, energiezuinig, flexibel en op basis van duurzame materialen!

Planning: in 2011 worden per school de opties in kaart gebracht. Vanaf 2012 worden de benodigde werkzaamheden uitgevoerd en in 2015 is de optimalisatie voltooid.

7. Gemeente koopt duurzaam in: 100 % in 2012!

We zijn Fair Trade gemeente en dit willen we laten zien ook! Daarom gaan we als gemeentelijke organisatie versneld - al in 2012! - over naar 100 % duurzaam inkopen. Waar mogelijk doen we dit zo veel mogelijk lokaal, dus zorg dat u als middenstand klaar staat!

Planning: de gemeentelijke organisatie koopt in 2012 100% duurzaam in.

8. Gezamenlijk naar een duurzame gemeente!

Alleen als we gezamenlijk optrekken zullen we een echt duurzame gemeente worden. We willen daarom iedereen binnen de gemeentegrenzen op de been krijgen om daar gezamenlijk aan te werken. We doen dit door het organiseren van activiteiten zoals straatfeesten ten behoeve van het verder helpen van energiebesparing in de bestaande woningvoorraad.

Planning: in 2012 kan 75 % van de meerderjarige burgers uitleggen waarom duurzame ontwikkeling zo belangrijk is. In 2015 handelt iedere burger op basis van duurzame keuzes!

Epiloog

Estafette

Als raad onderkennen we het belang van duurzame doorontwikkeling voor een vitale toekomst van onze gemeente, zo blijkt ook uit dit document. De vierjaarlijkse gemeenteraadsverkiezingen staan in maart 2010 echter weer voor de deur en daarmee loopt onze periode als gemeenteraad ten einde. Continuïteit is een essentiële voorwaarde ten aanzien van een duurzamer het Bildt. We willen de continuïteit waarborgen door deze brochure als een estafettestokje door te geven aan de komende gemeenteraad. Het bijbehorende verzoek is uiteraard om deze eerste verkenning verder te ontwikkelen.

Uitnodiging aan komende College

Door middel van de 8 speerpunten geven we als gemeenteraad aan waar voor de komende jaren onze prioriteiten wat betreft duurzaamheid liggen. Vanzelfsprekend krijgt ook onze gemeente te maken met noodzakelijke ombuigingen zoals bezuinigingen. In de komende jaren zullen lastige keuzes gemaakt moeten worden. We vragen het komende College vast te stellen of, en zo ja in hoeverre dit gevolgen zou moeten hebben voor de 8 speerpunten. Verder nodigen we het komende College uit om een plan van aanpak op stellen ten behoeve van de realisering van de 8 speerpunten. Hierin zullen ook de kosten en baten van de speerpunten verder uitgewerkt moeten worden.

Het College bouwt met uitwerking van de 8 speerpunten in deze brochure voort op een succesvol ingezette en breed gedragen koers waarmee we onze gemeente gestructureerd gaan verduurzamen. We rekenen op u!

Deelnemerslijst 2^e sessie

Naam

Mevr. G. de Boer-Zoodsma
Dhr. G. Boomsma
Mevr. H. Blaak
Dhr. W. Bree
Dhr. H. Bruinsma
Dhr. L. Ferwerda
Dhr. J. de Goede
Mw. N. van der Graaf
Dhr. R. Haagenaars
Dhr. P. Haagsma
Mevr. N. Haarsma-Vrieswijk
Dhr. F. Hiemstra
Mw. N. de Jong
Dhr. C. Kamminga
Dhr. C. Kock
Dhr. J. de Lange
Dhr. D. Machiela
Dhr. F. van der Mossel
Mevr. A. Neuforfer-Eberwijn
Dhr. E. Pijlman
Dhr. W.K. Postma
Mw. G. Ruitenbergh
Mw. J. Schaaf
Dhr. E. Sijtsma
Mw. M. Thannhauser
Mevr. B. Tol
Dhr. E. Visser
Dhr. D. de Vries
Dhr. J. de Vries
Dhr. P. van der Weg
Dhr. P. Weijer
Mw. A. Werkhoven
Dhr. Y.W. Ykema
Dhr. C. Zijlstra
Dhr. N. Zonderland

Organisatie

Raadslid
LTO Noord
Raadslid
LTO Noord
Raadslid
Raadslid
Tûmba
Tûmba
Woningcorporatie Wonen Noordwest Friesland
Raadsgriffier gemeente het Bildt
Wethouder
Raadslid
Hotstones Sauna
KNN
SenterNovem
Ondernemersvereniging st. Anne
Beleidsmedewerker Milieu gemeente het Bildt
Raadslid
Raadslid
KNN
Raadslid
SenterNovem
Stichting Millenniumbedrijven
Provincie Drenthe, expert duurzame scholen
Wetterskip
Raadslid
BOOG, bedrijvenplatform op het Bildt
Wetterskip
CSG Ulbe van Houten
Gemeente het Bildt
Gemeente het Bildt
Uytland (vereniging recreatieondernemers)
Raadslid
Raadslid
Dorpsbelangen